

UPPLAND

Årsbok

FÖR MEDLEMMARNA I UPPLANDS

FÖRMINNESFÖRENING

1966

Upplands Fornminnesförenings Förlag

Redaktion:

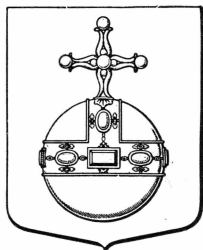
NILS SUNDQUIST

(Årsbokens redaktör)

MANNE ERIKSSON

ANNA-MÄRTA BERG

(Redaktionssekreterare)

Ett arbetsår i kulturminnesvården förefaller skäligen kort, men blickar man tillbaka på vad som hänt, blir listan dock ej så liten. De officiella ärendena dugga tätt inom fornminnessektorn, ett ej ringa antal problem debatteras så gott som varje dag. Fråge-omfånget har kraftigt ökat sedan byggherrens i stad och på land tagit sådan fart. Exploatörer och experter, det må gälla bebyggelse, planering, grustäkter eller vägarbeten, är från olika synpunkter nödgade att konsultera länets antikvariska myndighet, då det gäller att förbereda, igångsätta eller slutföra ett projekt. Kontakten är betydelsefull för båda parter: dels kan den, som projekterar, föras in på andra mera lättbeträdda vägar, om han på ett tidigt stadium får ett utlåtande från antikvariskt håll, å andra sidan blir varje diskussionsfall ett kunskapsberikande om de antikvariskt-topografiska förhållandena i skilda delar av länet.

En ständigt intensiv front inom byggnadsminnessektorn är de många kyrkorestaureringarna. Under det senaste arbetsåret har Funbo, Ärentuna och Gamla Uppsala kyrkor återöppnats efter vederbörlig förnyelse. När detta skrives pågår förarbeten för sådan i Vaksala, Tensta, Gryta och Enköpings kyrkor.

Den största händelsen inom det byggnadsarkeologiska området har varit de stora undersökningarna inom kv. S:t Per i Uppsala. Där har icke blott S:t Pers kyrkas ruin frilagts utan även dess kyrkogård och områdena däromkring. Det visar sig att S:t Pers kyrka varit av anseelig storlek och att den i sitt slutskede, dvs. vid

tiden omkring 1500, haft en planutbildning, som nära överensstämmer med uppsalatraktens s. k. hundareskyrkor, Vaksala, Rasbo, Bälunge, Alunda och Helga Trefaldighet i Uppsala. Den ursprungliga S:t Pers kyrka, som möjligen kan dateras till 1200-talets mitt, har i sin planbildning hämtat drag från dominikan-kyrkan i Sigtuna. S:t Pers kvarter skall nu omformas i ett stort byggnadsprojekt. Att anteckna är dock, att det i kvarteret belägna s. k. Gamla Observatoriet skall bevaras för framtiden.

En arbetssektor, som för varje år tar allt större omfattning, är de ärenden, som rör naturvården. Länsstyrelsen har som expertorgan ett naturvårdsråd, som ger utlåtanden i naturvårdsfrågor av de mest skilda slag. Det dröjde länge innan denna sektor kom i gång på allvar men alltmer står det klart hur fullständigt nödvändigt det är att naturvårdsfrågorna behandlas med den största omsorg så vitt icke oersättliga naturvården skall skövlas i den nu rådande explosionsartade utvecklingen.

Såsom framgår av den särskilda avdelningen från hembygdsarbetet har kulturminnesvården ute i bygderna på övligt sätt varit verksam. Det skulle glädja Upplands fornminnesförening om de många hembygdsföreningarna finge gensvar från sina kommuner om nöjaktiga anslag så att arbetet kan bedrivas i önskvärd omfattning.

Upplands fornminnesförening riktar till alla dem, som under gånget arbetsår varit verksamma på kulturminnesvårdens fält, sitt tack och fogar därtill en förhoppning om att det arbete, som en gång påbörjats i lokalföreningarnas regi, skall icke blott få fortsätta utan helst även intensifieras.